SAFLE TREFTADAETH Y BYD Llechi Cymru Wales Slate WORLD HERITAGE SITE

Adroddiad blynyddol Llechi Cymru: cliciwch yma

The Slate Landscape of Northwest Wales Inscribed on the World Heritage List in 2021

Bwrdd Partneriaeth Safle Treftadaeth y Byd Tirwedd Llechi Gogledd Orllewin Cymru

Nodiadau cyfarfod: 06.03.2026

Ymddiheuriadau:
Phil Bushby (Amgueddfa Cymru), Jonathan Cawley (APCE), Sian Rees (ICOMOS), Catrin Wagner (Partneriaeth Dyffryn Peris), y Cyng. Stephen Churchman (Cyngor Cymuned Dolbenmaen)

Yn bresennol:
Yr Arglwydd Dafydd Wigley (Cadeirydd), Sioned Williams (Cyngor Gwynedd), y Cyng. Medwyn Hughes (Cyngor Gwynedd), Kate Roberts (Cadw), Michael Bewick (JW Greaves), Helen Goddard (Amgueddfa Lechi), Naomi Jones (APCE), Ceri Williams (Castell Penrhyn), y Cyng. Elwyn Evans (Cyngor Cymuned Llanfihangel y Pennant), Dafydd Roberts (Partneriaeth Ogwen / Dyffryn Ogwen), Roland Evans (Cyngor Gwynedd), Hannah Joyce (Cyngor Gwynedd), Lucy Thomas (Cyngor Gwynedd), Gareth Jones (Cyngor Gwynedd), Nia Haf Lewis (Cyngor Gwynedd), Dan Amor (Cyngor Gwynedd)

1. Croeso, cyflwyniadau ac ymddiheuriadau DW • Nodwyd yr ymddiheuriadau a chroesawodd DW bawb	
2. Cofnodion y cyfarfod blaenorol a materion yn codi DW • Mae'r holl gamau gweithredu wedi cael eu dilyn • Dim ymateb gan Dŵr Cymru (cynrychiolaeth, strwythur llywodraethu) • Cam Gweithredu DA: gofyn i NJ am enw cyswllt amgen yn Dŵr Cymru i gysylltu	**DA: Dŵr Cymru, NJ**
3. Adolygiad cynllun rheoli RE, HJ • Cyflwyniad (RE, HJ) • Rydym wedi bod yn cynnal adolygiad canol ffordd o'r cynllun rheoli STyB • Crynhowyd methodoleg yr adolygiad • Atodiadau (cywiriadau a diweddariadau) yn hytrach nag ailysgrifennu'n llawn • Newidiadau i'r cynllun gweithredu STyB cyfatebol • Mae partneriaid ac is-grwpiau wedi bod yn mewnbynnu i'r broses • Roedd y cyflwyniad yn crynhoi'r cynnydd yn erbyn camau gweithredu, gan dynnu sylw at yr hyn a gyflawnwyd yn ystod y 5 mlynedd diwethaf • Mae'r grŵp gweithredu yn argymell bod y Bwrdd Partneriaeth yn cymeradwyo'r newidiadau arfaethedig • Adborth cadarnhaol gan UNESCO ar ein dull o adolygu • Cam Gweithredu DA: Cylchredeg y cyflwyniad i aelodau'r Bwrdd • Rydym wedi datblygu dull mwy effeithiol o fesur effaith y dynodiad ar Iaith: - Monitro gwell - Rhannu arfer gorau gyda'r rhaglen ARFOR - Byddwn yn cadw mewn cysylltiad gydag APCE, sy'n gwneud gwaith tebyg	**DA: cyflwyniad**

- Byddwn yn rhoi gwybod i NHL am gynnydd - Rydym hefyd yn bwrw ymlaen â monitro'r gwaith o gofnodi enwau lleoedd Cymraeg, gan weithio gyda CBHC. Mae APCE yn gwneud gwaith ar hyn hefyd, mae LleCHI LleNI wedi cydweithio gydag APCE ar ddarparu sesiynau galw heibio - Mae'r Amgueddfa Lechi hefyd yn awyddus i fod yn ymwneud â gwaith ar iaith / enwau lleoedd • Sgiliau traddodiadol: - Mae'r prosiect LleCHI LleNI bellach yn canolbwyntio ar hyn, fel y mae'r Amgueddfa Lechi ac APCE - Rydym hefyd yn sgwrsio â rhanddeiliaid eraill (e.e. Coleg Merion Dwyfor, Talyllyn) - Gellid cofnodi sgiliau traddodiadol ar restr Treftadaeth Ddiwylliannol Anniriaethol • Cytunodd y Bwrdd Partneriaeth i fabwysiadu'r newidiadau arfaethedig i'r cynllun rheoli STyB	
4. Diweddariad STyB **Is-grŵp Cadwraeth STyB** **Trosolwg** KR (Cadeirydd) • Fe wnaeth AB (Cadw) gadeirio'r cyfarfod diweddaraf • Mae'r grŵp wedi bod yn cyfrannu at broses adolygu'r cynllun rheoli STyB • Rhoddodd KR grynodeb o'i rôl newydd. Bydd yr olynydd yn rôl flaenorol KR yn cael ei benodi yn fuan • Mae'r grŵp wedi bod yn diweddaru'r tabl cyflwr cadwraeth. Bydd y blaenoriaethau ynddo yn siapio amcanion cadwraeth yn y dyfodol • Mae'r grŵp hefyd yn trefnu gweithdy ar ddatblygu canllawiau ar reoli hen dirweddau chwarela. Cytunwyd y byddai awdurdodau cynllunio, tirfeddianwyr a rhan-ddeiliaid eraill yn elwa o'r canllawiau hyn. Cam Gweithredu DA: atgoffa aelodau'r grŵp i gyflwyno manylion cyswllt ar gyfer cyfranwyr arfaethedig i'r gweithdy **Is-Grŵp Buddion STyB** **Trosolwg** MB (Cadeirydd) • Crynhodd MB ein gweithdai thematig: - Strategaeth Porth a Rhwydwaith – mae rhai ardaloedd o'r STyB yn barod i'w hyrwyddo, a rhai ddim. Mae'n rhaid gwneud y marchnata mewn modd sy'n sensitif i anghenion cymunedau - Roedd rhai pryderon ynghylch hen waith dehongli (e.e. arwyddion sydd wedi dyddio) - Mabwysiadwyd y model Eco Amgueddfa wrth symud ymlaen • Crynhodd MB gyfarfod diweddaraf yr is-grŵp buddion STyB: - Penodwyd swyddog treftadaeth gymunedol Blaenau Ffestiniog - Tîm twristiaeth Gwynedd yn gweithio llawer gyda ni ar hyn o bryd - Anogwyd FhR i fabwysiadu brandio STyB - Roedd pryderon ynglŷn â 'bwlch yn y ddarpariaeth' tra bod yr Amgueddfa Lechi ar gau, ac effaith hynny ar fusnesau, niferoedd ymwelwyr ac ati • Cytunwyd bod angen i Llechi Cymru gyflymu ei bresenoldeb digidol o ran hyrwyddo'r STyB. Yr Amgueddfa Lechi yn hapus i gydweithio ar hyn. Gallai Cyngor Gwynedd arwain ar hyn, ond bydd angen help a chyfuno adnoddau gan bartneriaid er mwyn cyrraedd ymhellach gyda'i gilydd • Mae targedu ymwelwyr tramor yn flaenoriaeth • Mae angen i ni hyrwyddo'r ddarpariaeth bresennol a rhestru lle gall pobl	**DA: atgoffa**

fynd. Gallai hyn gynnwys gweithio gydag Eryri Mynyddoedd a Môr (e.e. comisiynu erthyglau ar themâu penodol), neu sefydlu grŵp tasg a gorffen i gyflawni amcanion tymor byr • Mae darpariaeth o fewn y prosiect LleCHI LleNI ar gyfer hyn (gwefan, presenoldeb digidol, strategaeth Porth a Rhwydwaith, teithlen) ond byddem yn croesawu unrhyw gymorth gan ein Partneriaeth • Cam Gweithredu RE: cysylltu â LleCHI LleNI, Yr Amgueddfa Lechi a Thîm Twristiaeth Gwynedd er mwyn bwrw ymlaen â materion	**RE: LleCHI LleNI, Amgueddfa Lechi, Tîm Twristiaeth Gwynedd**
5. Diweddariad am ariannu HJ, LT **Prosiect Llewyrch o'r Llechi** HJ • Mae proses symleiddio wedi'i mabwysiadu gan Lywodraeth y DU • Mae allbynnau newydd wedi'u cytuno gyda phob partner • Mae prosiectau i gyd ar y gweill neu wedi'u cwblhau • Disgwylir yr adroddiad gwerthuso interim cyntaf yn fuan • Mae pecyn ehangach o gymorth ar draws cymunedau eraill yn y dirwedd lechi yn mynd rhagddo • Cam Gweithredu DA: cylchredeg cyflwyniad HG (gweithgarwch yr Amgueddfa Lechi tra bod yr amgueddfa ar gau) ar ôl y cyfarfod hwn **Prosiect LleCHI LleNI** • Mae'r prosiect wedi arwain neu gymryd rhan mewn 83 o weithgareddau • Mae 2,128 o bobl wedi cymryd rhan, gan gynnwys 1,188 o bobl ifanc a phlant • Addysg: 43 o weithdai mewn 12 ysgol. 86 o adnoddau addysgol newydd • £117,174 o arian grant wedi'i ddyfarnu i 21 grŵp cymunedol • Nawr yn ail flwyddyn y prosiect 5 mlynedd. Bydd cynllunio effeithiol yn sicrhau ymgysylltu ystyrlon ym mhob rhan • Mae'r grŵp gweithredu hefyd yn gwasanaethu fel grŵp llywio'r prosiect. Aethom drwy lwyddiannau LleCHI LleNI a'r nodau ac amcanion at y dyfodol yn fanwl yn ystod cyfarfod diwethaf y grŵp Gweithredu • Mae'r camau nesaf yn cynnwys: mynd i'r afael â bylchau a nodwyd yn y data a gasglwyd, gwefan STyB, strategaeth Porth a Rhwydwaith, grantiau i dirfeddianwyr, sesiynau STEM teuluol, sesiynau i fusnesau ac ati	**DA: cyflwyniad**
6. Trefniadau rheoli risg DA **Troseddau treftadaeth** • Cynnydd mewn troseddau treftadaeth, cydran 2 STyB • Mae'r cyhoedd wedi lleisio pryder, gan gynnwys trwy'r wasg. Mae partneriaid wedi bod yn mynegi pryder • Risg i dirwedd hanesyddol, hefyd risg i enw da • Rydym yn y broses o drefnu ail gyfarfod: First Hydro, Parc Padarn, Cadw, Yr Amgueddfa Lechi a'r Heddlu • Mae gan wefan Llechi Cymru dudalen bwrpasol ar droseddau treftadaeth • Mae sesiynau ysgol wedi'u cynllunio • Byddwn yn gofyn i'r Bwrdd am gymorth os byddwn yn dod ar draws unrhyw rwystrau (e.e. ymgysylltu â rhan-ddeiliaid yn y cyfarfod uchod). Byddwn hefyd yn adrodd yn ôl i'r Bwrdd ar gynnydd, cydweithio ac ati • Rydym yn ceisio cynorthwyo Heddlu Gogledd Cymru i gofnodi ystadegau troseddau treftadaeth yn gywir • Crynhodd KR fentrau eraill yn ymwneud â throseddau treftadaeth , a rhai heriau cysylltiedig, ar draws gweddill y wlad	

• Dolen i wybodaeth Cadw am droseddau treftadaeth: Troseddau Treftad-aeth | Cadw. Efallai y byddai modd trosglwyddo rhywfaint o'r geiriad	
7. Edrych tua'r gorwel RE, HJ • Cyfleoedd ariannu, blaenoriaethau • Roedd amser y cyfarfod yn rhedeg drosodd ac felly roedd consensws i ailedrych ar hyn ym mis Medi, ac i agendâu'r is-grwpiau ganolbwyntio ar flaenoriaethau'r dyfodol • Gellid trefnu gweithdy ar flaenoriaethau'r dyfodol yn y cyfamser. Roedd RE yn annog partneriaid i gysylltu â ni os oes ganddynt unrhyw fewnbwn • Bydd angen i brosiectau a ariennir yn y dyfodol daro'r cydbwysedd cywir rhwng cyfalaf a refeniw • Gall canlyniad etholiad y Senedd effeithio ar y dirwedd ariannu • Mae adroddiad blynyddol Llechi Cymru wedi cael ei anfon at ymgeiswyr y Senedd	
8. Cynrychiolaeth gymunedol STyB HJ • Roeddem wedi cytuno i adolygu'r sefyllfa ar ôl blwyddyn. Nid yw'r holl gynrychiolwyr cymunedol yn bresennol heddiw • Cam Gweithredu HJ: trefnu cyfarfod gyda'r cynrychiolwyr cymunedol presennol i adolygu'r sefyllfa	**HJ: cyfarfod**
9. Unrhyw Fater Arall • Cam Gweithredu DA: cylchredeg papurau HG (darpariaeth yr Amgueddfa Lechi tra bod yr amgueddfa ar gau) • Treftadaeth Ddiwylliannol Anniriaethol: - Y dyddiad cau ar gyfer cyflwyno i'r rhestr yw 27 Mawrth. Ni welai KR unrhyw geisiadau sy'n gysylltiedig â thirwedd llechi ar hyn o bryd. Gellir gweld y rhestr amser real yma - Mae'r broses gyflwyno yn syml - Rhowch wybod i ni os oes gennych unrhyw syniadau ar gyfer cyflwyno	**DA: e-bost**
10. Dyddiad y cyfarfod nesaf • 25 Medi fwy na thebyg – byddwn yn cadarnhau'n agosach at yr amser	**Cam Gweithredu: DA**